

עין משפט ונר מצוה

א נמי' פ"ט מהל' ארסות הלכה כד':
צד ב מיי' פ"י מהל' גירושין הל' ו סמג עשין ז טוש"ע אה"ע סי' ז סתף נח:
צה ג מיי' שם ופי"ט מהל' ארסות הל' כ סמג סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סת"י ה וסי' מו סתף א':
צז ד ה מיי' פ"י מהל' גירושין הל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סתף ג וסי' מו סת"י ח:
צז ו מיי' פ"ט מהל' ארסות הל' כ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סת"י ה:
צח ז מיי' פ"ד שם הל' יג סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ז סתף ג:
צצ ח ט מיי' שם ופי"צ מהל' גירושין הל' ד סמג שם טוש"ע סי' ק י מיי' פ"ט מהלכות ארסות הל' כ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סת"י ה:
קא כ מיי' וסמג שם טוש"ע שם וסי' לא סתף ד':

פסקי רי"ד

דבר ברור עדות מעליא היא אלא פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלניו והלכו להן למדינת הים: אמר רבא יצא לה שם מונה בעיר אין חוששין לה. פי' שנתנה עם פסולי כהונה. כגון עובד כוכבי' ועבד ונתן וממור אין חוששין לה לאסורה לכתן משום ונות דלא חיישין לקלא עד שיראו דברים הניכרים כדעילא: ת"ר בעינא לה חוששין לה. פי' וכשרה לכתן גדול. נשואה אין חוששין לה חלוצה אין חוששין לה ארוסה אין חוששין לה בעיר אחרת אין חוששין לה שלא לפלוני אין חוששין לה במורת אין חוששין לה שפחה אין חוששין לה הקדוש פלוני נכסיו אין חוששין להן. פי' נשואה או ארוסה זה כמה ימים אין חוששין לה: איך דקלא דמתניתין הינוי שאומרי' היום נתקדשה פלונית בעיר אחרת שאמרו פלונית נתקדשה היום בעיר פלונית. שלא לפלוני שאמרו נתקדש' סתם אבל לא אמרו להי נתקדשה היום חוששין לקול זה: והיא דנפק עלה דאיתקדשה לבר בי רב איתיה רב חמא לאבהו א"ל אימא לי אידי גופא דעובדא היכי הוה. א"ל על תנאי קדיש דלא לזייל לבי חוזאי ואול. א"ל כיון דבעינא דהוה קלא לא הואי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא: ובלבד שלא תהא שם אמתלא. אמר רבה בר אבהו אמתלא שאמרו אפילו מכאן ועד עשרה ימים. פי' אמתלא שאמרו במשנתנו ששובר את הקול אפילו לא יצא עם הקול אלא אפי' לאחר זמן יצא הויא אמתלא. ואמר רב אשי כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא. פי' שלא חזור ב"ד אחריו שלא תהא שמיעת קול הברה לא חיישין ליה אלא אם כן ידעו ב"ד העיר שכן יצא הקול פלוני

והלכתא לא חיישין. ומעשה צא לפני ר"ת צאשה אחת שלא עליה קול אחר ישואיה שנתקדשה לאחר והיה אותו האיש שיצא עליו קול צחופתה שנישאת לשני ואר"ת שאין צריכה גט מן הראשון ומותרת לשני חדא דקלא דבתר נישואין לא חיישין ועוד א' דכיון שנתקדשה לזה צפניו שריא חזקה אין אשה מעיזה פניה צפניו וכדרכ המנוגא קיימא לן מדרבך מיי' הש"ס בכל דוכתי וצפ' שני דכתובות (דף כג.) קאמר לימא דרב המנוגא תנאי היא לא דביע אית להו^א דרב המנוגא ואע"ג דבסוף נדרים (דף סא.) דקי רבה ראיית רב המנוגא דמיימי מניה מ"מ כן הלכה ורבה נמי אפשר דלפי האמת סובר כרב המנוגא:

ובנהדרעא לא מבטלי קלא.

אע"ג דהני צי רב דשלחו לשמואל הם תלמידי דרב ובקורא מבטלי קלא מ"מ לא הוה מורה להו דלא כנפשיה:

ואידך כי אתמר דרב המנוגא ח"מ בפניו. וא"ת וכי לרב הוגא הוי דרב המנוגא אפי' שלא צפניו הא תנן צהדיא צפ"ב דכתובות (דף כז.) דאם יש עדים שהיתה אשת רב אינה נאמנת לומר גרושה אני וי"ל דודאי רב המנוגא לא איירי אלא צפניו אבל להחמיר להצריכה גט משני סבר רב א' המנוגא דנאמנת אפילו שלא צפניו והא דלמר צפרין שני דכתובות (דף כג.) מר סבר שלא צפניו נמי אינה מעיזה היינו דנאמנת עם מייגו שהיה לה: **אמר** רב הונא מגרש ראשון ונושא שני. א'אבל תמאלא דבר על צוריו פשטא לרב הונא דלא יגרש שני וישא ראשון^א וכיון דודאי קדשה ראשון ומקודשת נמי לשני לרב הונא כיון שפשטה ידה וקיבלה א"כ חיישין שגירשה ראשון ואם יגרש שני וישא ראשון הוה ליה מחזיר גרושתו מן הארוסין אבל צלא העמידו על צוריו דאין כי אם קול לקדושי ראשון וצא אמינא דמותר לשני לגרש ולשא ראשון^א קמ"ל דאפילו הכי לא יגרש שני כו': **אף** בזה מגרש כו'. אליבא דרב הונא קאמר וכן אמימר דפסיק הלכתא דמותרת לשניהם לרב הונא קאמר ואומר ה"ר אלחנן דמשמע^א דהלכה כרב הונא: והלכתא

ומעוזה לא מצאו דבר על בוריו מהו א"ר הונא 'מגרש ראשון ונושא שני יאבל מגרש שני ונושא ראשון לא מאי טעמא אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין רב א' שיננא בריה דרב אידי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עייני רבנן בקידושי וקידושי טעות הוה יצא עליה קול מזה ומזה מהו אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם

צ"ד אחריו שלא תהא שמיעת קול הצרה: לא חיישין ליה. אלא א"כ ידעו צ"ד העיר שכן יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיחושו לקול זה: דבתר נישואין. ניסת היום ואח"כ יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישין ליה לאוסרה על צעלה ולא להצריכה גט מצעל הקול שאם אתה מצריכה גט נמצאת אוסרה על זה דמחזקת לקלא ונמצא זה בועל אשת איש וקיימא לן כשם שאסורה לצעל כך אסורה לצועל: דבתר אירוסין. חיישין ומגרש ראשון ונושא שני: לא חיישין ליה. ואינה צריכה הימנו גט שלא תתגנה על זה: **קידושי טורח**. צעדים: **ופעמיו דבר על צוריו**. הוו צודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמתתו אוס אמת הוא או שקר: **והודיעוני**. עיקרו של דבר: **מאי היא**. למה הזקיקם להעמיד דבר על צוריו: **ונגהרדעא** לא מצטני קלא. כדאמרין לעיל: **מקודשם**. וצריכה גט משני: **ואידך**. שמואל דלמר העמידו דבר על צוריו למימרא דלא צעיא גט משני: **כי אסמר דרב המנוגא צפניו**. דבעל דלמרה ליה צפניו גירשתני אבל קבלת קידושין דרב הונא לאו צפניו הוא ולא דימא לדרב המנוגא וליתא לדרב הונא: **ונושא שני**. אם ירצה: **אפי' למימר קא מחזיר גרושתו מן האירוסין**. דלמרי ע"י שגירשה ראשון תחילה קידשה שני ועכשיו חזר ומחזירה: **עיינו ציה רבנן**. בקידוש שני ולא קידוש יניחו מפני שהיתה מקודשת לראשון ולא יאמרו שגירשה תחלה שכל לא ידעו צגט שהצרכנו משני: **יצא עליה קול מזה**. ואח"כ מזה שלא קידשה שני צפניו קידושי טורה אלא קול יצא שקידש אחר הראשון: **אף צוו מגרש ראשון**. ולא יגרש שני וישא ראשון ואע"ג דקלא צעלמא הוו נמי הני קידושי שני חיישין דלא לימרו גירש ראשון תחילה וקידשה שני ועכשיו חזרת לראשון גרושה שנתארכסה:

המגרש פרק תשיעי גיטין

לחד מצני פלניא. ולא היו אומרים לאיזה מהם: **לקטן**. צשנים שנראה גופו כגדול והיו מכירין צו: **עדיין לא הגיע לפגום ראובן**. כלומר אין חכמה א' (לקטן צשנים ומקרי צב) כדכתיב גדולים הוא דאית להו חקרי צב וזה אע"פ שגופו ארוך ניכר הוא לצריות צמעשיו שהוא קטן צשנים וכשתינסיצ לאחר מימר אמרי עיינו

רבנן צקדושיה וקטן צשנים הוא: **צמקוס אמתלא חוששין לאמתלא**. אפי' אין אמתלא אלא מקוס ופתח יש לדבר שנוכל ללמוד שם אמתלא חוששין שמה אמתלא פלונית יש לדבר והקול צטל: **וצלנד שלא תהא שם אמתלא**. אלמא אמתלא צהדיא צעיינן: הכי גרסינן א"ל **צמקוס אמתלא קא אמר**. א' ואמתני' קאי האי מירושא: א"ל רב

כהנא לרב פפא ואם לא ספצנא. דאם יש פתח למצוא אמתלא דסמכין והמסצין לא והתנן אשה שהלך צעלה למדינת הים וצא עד אחד ואמר לה מת צעליך ונתקדשה מותרת לחזור לראשון ואילו גבי ניסת קמני התם תא' מזה ומזה ואע"ג דלנוסה היא שהרי צ"ד הורוה לינשא משום חששא דלא לימרו גירש ראשון ונשא שני ועכשיו היא חוזרת לו משניסת אבל גבי נתקדשה לא חיישין להכי מאי טעמא חוזרת לראשון ולא צריכה גט משני הרי אין לך יצא שמה צעיר מקודשת גדולה מזו דודאי ידעו כולם שנתקדשה: **לאו משום**. דיש כאן מקוס אמתלא לסמוך עליו דכי מהדרי לה לגצנא אמרי ודאי יש פתח לדבר שעל תנאי קידשה שני שאם יצא צעלה שגירשה ממדינת הים שיהיו קידושיו צטלין שיהי צעלה חציב לה אלא לכן גירשה שלא היה יכול לצא אלמא אע"ג דלא יצא אמתלא זה מעולם סמכין עליה: **שאני**. הכא דלמי צעל וקאי ומימר אמרי מעולם לא גירשה צעלה אלא הימה סצורה שמת ונתקדשה ואין קדושין: **אי דיני**. דלא מסקי אדעמתייהו לומר גירש ראשון ונשא שני ונמצאת אשת איש יוצאה צלא גט: **ניסם נמי**. אמאי תנן התם צריכה גט משני ולא תחזור לראשון הא אמת צעלה וקאי ולא נישואין הוו אלא משום דלמי למימר גירשה זה ונשא זה כדלמר' ציצמות וצינישואין אין פתח מקוס אמתלא לומר על תנאי נשאה: **עסוק רבנן**. דהאי דשרייה צהעלמא עד אחד משום עיגונא אקילו צה והיא גופה מידוק צמלמא ע"י עוצרים ושצים ומנסצי והיכא דלא דייקא שפיר קנסוה כדלמרין התם מתוך חומר שהחמרת עליה צסופה הקלת עליה צתחילתה: **דלא איסחוק צצי דינא**. שלא צדקו

דבר על בוריו מהו. אמר רב הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מ"ט אמר למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין. רב שישנא בריה דרבא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון דראשון קידושי טעות הוו. יצא עליה קול מזה ומזה מהו. פי' שאין עדים לא לראשון ולא לשני אלא שגם לשני יצא קול עליו אמר רב פפא אף זה מגרש ראשון ונושא שני מדקאמר רב פפא אף זו ש"מ בקמייתא כרב הונא ס"ל וליתא לדרב שישנא.

מסורת הש"ס

א) צדפרי"ר, מקוס אמתלא קאמרין, ב) צימות צב, ג) לעיל פא. וצ"י, ד) ס"א מאי היא אילימא, ה) [לעיל פא.], ו) צימות קטו. כמובות כב: נדרים לא. לעיל סד: ז) וצרי"ק ורז"ש אמתא רב שישא וצס"ה גורם רב שיננא ברב אידא, ח) ז"ל ומקרי צב לקטן צשנים, ט) צ"ל מקוס אמתלא קאמר. רש"ש, י) נראה שצ"ל רב הונא. וצ"י מתוס' הראש"ש, יא) צ"ל דכיון. רש"ש,

תורה אור השלם

1. לקוח יקב"ט בין המשפטים לשמע שדכות יקדרים לפלגות ראובן גדולים חקרי לב: שופטים ה טז

מוסף רש"י

כל קלא דבתר נישואין לא חיישין ליה. אע"פ שצטני דחיישין לקלא, דמנן יצא שמה צעיר מקודשת לפלוני, מקודשת אסורה לנשא לאחר עד שיתן לה אותו פלוני גט, הוי מילי כשאיא הקול קודם שנמצא לאחר, אבל יצא לאחר נשואין לא חיישין ליה (לעיל אב).

מוסף תוספות

א. אפילו אם באו עדים ואמרו כך היה שקדשה בפנינו אפי"ה אין כאן חשש.
תוס' הלא"ס.
ב. ואמרת אשת איש הייתי וגרושה אני שיש להאמינה מטעם הפה שאמר הוא הפה שהותיר. (תוס' צימות קטו ע"ב ד"ה צאוסה. ג. וא"ת לרב הונא מאי אריא לא מצאו דבר על בוריו [ד]מגרש שני ונושא ראשון לא אפילו מצאו דבר על בוריו נמי. וי"ל דלא מצאו דבר על בוריו איצטריכא ליה. רצי"א וסו"ק ע"פ משניות ר' צללא צאמני סו"מ כ. ד. דאיכא למימר דקידושי קמא קידושי טבות הוו אותו זה מחזיר גרושתו. רצי"א וסו"ק ע"ש פ"ה. מדאיצטריך לתלמודא למימר בהא והלכתא מותרת לשניהם, אלמא בראשונה אינה מותרת לשניהם. רצי"א.

פסקי רי"ד (המשך)

משני פי' אפי"ם שקדשה השני קידושין גמורים בעדים אי מיגליא מילתא דקידושי דקמא הוו קידושין והקול היה אמיתי תצא מן השני בלא גט. ופליגי דרב הונא דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר מקודשת כדרב המנוגא דאמר רב המנוגא אשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בטי בעלה. ואידך כי איומר דרב המנוגא בפניו אבל שלא בפניו מעיזה ואין להלכתא כרב המנוגא ואין חלכת כרב הונא: לא מצאו

מהיכן שמע כו' וגזרו שיחושו לקול זה: ואמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישין לה הא דקמי נישואין חיישין לה רב חביבא אמר אפילו דבתר אירוסין לא חיישין לה. והלכתא לא חיישין לה: אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל לימחנו רבינו יצא עליה קול מראשון ורב שני וקידשה קידושי טורה מהו פי' קידושין בעדים. שלח להו תצא והעמידו דבר על בוריו והודיעוני. מאי והעמידו דבר על בוריו. דאי מיגליא מילתא דקידושי ראשון קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט